

Kraków, 17 lipca 2003 r.

Dr hab. Jan Olszewski
Kraków
Ul. M. Reja 14/ 64

RECENZJA MERYTORYCZNA

podręcznika

„Fizyka z astronomią dla zasadniczych szkół zawodowych”

autorstwa Edmunda Misiaszka i Ryszarda Rozenbajgier

Wydawnictwo Zamkor

Przed wprowadzeniem reformy edukacji, kształcenie w szkole zawodowej trwało **dwa** lata, a w liceum **cztery** lata. Do szkoły zawodowej przychodziła młodzież, która pragnęła szybko zdobyć zawód, usamodzielnic się, nie wykluczając dalszej nauki. Wielu absolwentów szkół zawodowych kontynuowało naukę w technikum wieczorowym, byli i tacy, którzy kończyli wyższe studia.

Reforma wyrównała czas nauki w szkole zawodowej i liceum; motywacja o której wspomniałem wyżej, zdezaktualizowała się. Jeśli nauka trwa tak samo długo, to dlaczego nie iść do liceum?

Ostatnio prasa donosiła, że w Krakowie są licea przyjmujące uczniów, którzy na 200 możliwych punktów, zgromadzili 40! Biorąc pod uwagę bardzo niewygórowane wymagania egzaminacyjne, łatwo sobie wyobrazić średni poziom wiedzy i umiejętności tych, którzy znajdują się w szkołach zawodowych.

W przypadku trudnego przedmiotu jakim jest fizyka, kluczową sprawą było opracowanie właściwej podstawy programowej.

Powinna ona w odpowiednich proporcjach obejmować

- wiedzę praktyczną, absolutnie konieczną człowiekowi do funkcjonowania w życiu. Ze względu na to, że większość młodzieży, która znajdzie się w szkole zawodowej, będzie mieć problemy z myśleniem abstrakcyjnym, treści podstawy programowej powinny w dużej części dotyczyć konkretów czyli tego, co można dotknąć i zobaczyć.
- wiedzę fizyczną konieczną do zrozumienia i opanowania przedmiotów zawodowych

- treści rozszerzające horyzonty myślowe ucznia, kształcące myślenie abstrakcyjne, ukazujące w elementarny sposób, fizyczny opis funkcjonowania Wszechświata

Niestety obecna podstawa programowa nie spełnia tych wymogów zarówno w zakresie treści jak i proporcji.

Autorzy recenzowanego podręcznika, czynni nauczyciele fizyki w szkołach zawodowych, włożyli wielki wysiłek w to, by nie uchylając się od obowiązku jego zgodności z podstawą programową, wykorzystać dodatkowo wszystkie możliwości zbliżenia treści nauczania do codziennego życia i potrzeb przeciętnego człowieka.

Przykładem może być hasło *Pola sił i ich wpływ na charakter ruchu*, w którym, np. opisując ruch ciał naładowanych w polu elektrycznym, omawiają prawa prądu elektrycznego. Dało im to możliwość zwrócenia uwagi na umiejętności bezpiecznego korzystania z urządzeń elektrycznych, odczytywania ilości zużytej energii i jej oszczędzania.

Zgodnie z intencją podstawy programowej w podręczniku oddzielnie omawia się wszystkie rodzaje oddziaływań w przyrodzie. Hasło *Pola sił i ich wpływ na charakter ruchu* zostało prawidłowo poprzedzone powtórzeniem elementarnych problemów kinematyki. Maksymalnie ograniczono natomiast matematyczny opis pól.

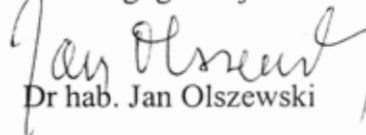
Dużą część podręcznika poświęcono zagadnieniom związanym z rodzajami energii i zasadą zachowania energii w przyrodzie. Ta część dała autorom największe możliwości ukazania praktycznego znaczenia wiedzy fizycznej. Z wielką przyjemnością przeczytałem rozdział dotyczący zjawisk astronomicznych.

Zbliżeniu uczniom prezentowanej wiedzy i wzbudzeniu zainteresowania podręcznikiem, służą niekonwencjonalne rysunki i komiksy. Jedne pokazują, że zwykły człowiek uczestniczy w zjawiskach i podlega prawom fizycznym, inne przedstawiają, łatwe do powtórzenia, doświadczenia fizyczne. W sposób zamierzony są one w wielu przypadkach niejednoznaczne. Mają prowokować ucznia do własnej interpretacji i wypowiedzi, które nie byłyby prostą recytacją „regulek”.

Stwierdzam, że mimo uproszczeń, wynikających z konieczności dostosowania prezentowanych treści do możliwości intelektualnych uczniów szkół zasadniczych, **podręcznik nie zawiera błędów merytorycznych**. Wszystkie błędy, niejasności i uchybienia zostały przedyskutowane z autorami i poprawione.

Wnioskuje o dopuszczenie podręcznika Edmunda Misiaszka i Ryszarda Rozenbajgiera „Fizyka z astronomią dla zasadniczych szkół zawodowych” do użytku w tych szkołach.

Rzecznik MENiS z rekomendacji
Akademii Pedagogicznej w Krakowie

Dr hab. Jan Olszewski